

לך לך (333)

כן לא נמנע לוט מלשכון עמהם. וצריך ביאור, הרי לעיל אמר רש"י שכל הליכתו של לוט לשם היתה ברצונו ובחירתו, ומה הטענה עכשיו שלא נמנע מלהיות במחיצתם? יתכן שנרמז פה לימוד חשוב לאדם. פעמים שהיצר הרע מתגבר על האדם ומצליח להכשילו בחטא. וכשאדם נמצא במצב החטא, אז מכניס בו יצר הטוב הרהורי תשובה וחרטה, והאדם מתרץ לעצמו: הנני באמצע העבירה, וכבר הכעסתי את הקב"ה ועברתי על דברו ומה בצע עתה שאחזור בי. אולם האמת שהתביעה היא על כל רגע ורגע שממשיך ולא חוזר בו. זה מה שנרמז בחז"ל שלמרות שלוט הלך במיוחד לגור שם משום שזה מקום של בעלי עבירה וחטא, מ"מ היתה תביעה עליו שלא נמנע מלהמשיך להיות איתם, כתפקיד היה לקום ולברוח.

ספר "לחתך עליין"

ויקחו את לוט... ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי (יד. יב. ג)

אמרו במדרש למה נקרא שמו "העברי", משום שכל העולם כולו מעבר אחד והוא בעבר השני. וראוי להבין, הרי הרבה פעמים הוזכר שמו של אברהם אבינו בתורה הקדושה ולא נקרא בשם ובתואר זה, ולמה דווקא כאן נקרא בשם זה: "אברהם העברי". אפשר לפרש עפ"י מ"ש ברש"י שהפליט הוא עוג, ולא שנתכוון לשם שמים, אלא כוונתו היתה שיהרג אברהם וישא לאשה את שרה. ולכאורה כיוון שהיה עוג בטוח בזה שיהרג אברהם, מניין היה לו הבטחון שיסכים אברהם לצאת למלחמה אשר הסכנה בה כה רבה ויסמוך על הנס. לזה אמר הכתוב: "ויגד לאברהם העברי", עוג ידע כוחו ותקיפותו של אברהם אבינו וכח מסירות נפש שבו אפילו נגד כל העולם, ולכך קיוה ובטח שיצא למלחמה ויהרג.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות"

ויכם ויךדם עד חובה (יד. טו)

הקשה במדרש תנחומה וכי קודם מכים ואחר כך רודפים, אלא אברהם רודף והקב"ה מכה והורג. אפשר לומר כפשוטו דקאי על אברהם ואעפ"כ אפשר לכתוב קודם ויכם, דאיתא בחז"ל (תענית כא.): אברהם זרק חול ונעשה מזה חצים וכן הצליח במלחמה, ככתוב: "יתן כעפר חרבו" (ישעיה מא. כ). וזהו שמרמז הכתוב וכס מרחוק על ידי החצים, ואח"כ וירדפם, כדי לראות מקרוב ולוודא שאכן נהרגו כולם.

ספר "מטוב נהורך"

ויפתן לו מעשר מפל (יד. כ)

ואעשף לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמה ויהיה ברכה (יב. ב)

"שמה ויהיה ברכה", גימטריא תרי"ג, רמז שיקיים תרי"ג מצוות, וזרעו אחריו שיקבלו התורה שכלולה בתרי"ג מצוות, וזהו סוד שנקרא שמו "אברהם" גימטריא רמ"ח, שהם עיקר כל המצוות. רבינו אפרים בפרושו (כתב יד) ואפשר להרחיב הדברים, לדעת הרמב"ן דמעת שנימול אברהם אבינו, יש לאבות דין ישראל גמור. ואמרו רבותינו ז"ל "ואגדלה שמה", שיקרא "אברהם", וזה יהיה במילה. ואתי שפיר: "שמה ויהיה ברכה", גימטריא תרי"ג, שכשיגדיל שמך במילה נקרא "אברהם" גימטריא רמ"ח, שבעת ההיא יקבל רמ"ח מצוות עשה.. ויש לרמוז "ויהיה ברכה" כי "אברהם" גימטריא "היה ברכה". ודוק.

החיד"א בספרו "פני דוד"

ואעשף לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמה ויהיה ברכה ואברכה מברכה (יב. ג)

ואמר ריב"ל, אין נותנין כוס של ברכה אלא לטוב עין, שנאמר (משלי כב. ט): "טוב עין יבורך כי נתן לחמו לדל", אל תקרי יבורך אלא יברך (סוטה לח:). דריש הכתוב בלא וי"ו על המברך.

והקרי 'יבורך', יש לדרוש שהמברך את בעל הבית היא מתברך, וכדאמרינן (ברכות נה. א) על כוס של בהמ"ז "שהמברך מתברך שנאמר (בראשית יב. ג): "ואברכה מברכך" כפירש"י שם. ועל כן לא נותנין הברכה אלא לטוב עין, כי ברכת המברך תחול כפי כוונת המברך, והוא כוונת ברכת כהנים: "לברך את עמו ישראל באהבה", דהיינו בכוונה בעין טובה ורצון הלב, ואמר שע"כ יברך המברך בעין ובלב טוב, כי גם הוא נתן מלחמו בלב טוב לדל, וזה שדקדק "מלחמו", שלא אכל הוא פת יפה ולדל נתן פת קיבר, אלא שגם לדל נתן מלחמו כפי מה שהוא, וק"ל.

ספר "מאוצר המהרש"א"

גם כשהאדם כבר בתוך החטא יש תביעה ממנו שיחזור בתשובה.

וישא לוט ... באכה צער (יג. י)

ומדרש אגדה על שהיו שטופי זימה בחר לו לוט בשכונתם (רש"י)

מבואר בדברי המדרש שכל הסיבה שלוט הלך לגור שם היה משום היותו מקום זימה, וכמו שמתרגם ביונתן בן עוזיאל: 'וזקף לוט ית עינוהי לזנויה והנה לקמן (בפרק יג) על הפסוק "ואנשי סדום רעים" אומר רש"י ואף על פי

יש לדקדק ממה נתן לו אברהם מעשר הלא לא לקח כלום ממלך סדום, כדכתיב אחרי זה: "אם מחוט ועד שרוף נעל ואם אקח מפל אשר לך ולא תאמר אני העשיתי את אברם" (י"ד, כג).

יש לומר דהענין כך הוא, דהנה כי כאשר אמר לו מלך סדום תן לי הנפש והרכוש קח לך, לא רצה אברהם ליקח ממנו כלום משום דאברהם היה שונא מתנות. וטען מלך סדום ואמר לאברהם, הלא אתה הצלת זאת מזוטו של ים והרי הוא שלך, וכבר זכו העניים במעות המעשר, ונהי שאתה יכול למחול חלק שלך אבל אין אתה יכול למחול חלק העניים, וקח לך ממני על כל פנים המעשר שיהיה לך ליתן לעניים, השיב לו אברהם כי לא יקח ממנו אפילו כדי שיעור מעות מעשר כתוב: "עשר תעשר" ואמרו חז"ל (שבת ק"ט), עשר בשביל שתתעשר, ונמצא דהמעשר גורם להתעשר, ולא תאמר אני העשיתי את אברהם. שאל אותו מלך סדום, מה תעשה עם ממון עניים, השיב לו אברהם שיתן להם המעשר מכיסו.

ספר "מקח טוב"

וְאֶבְרָהָם בֶּן תְּשָׁעִים וְתֵשַׁע שָׁנָה בָּהֶמְלוּ בְּיַד עֶרְלָתוֹ (י"ז, כד)

בברית מילה אנו אומרים "כשם שנכנס לברית כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים". ונשאלת השאלה, מדוע אנו מכריזים הכרזה זו דווקא בשעת מצות הברית, ולא בשעת שום מצוה אחרת, אלא בכל המצוות אין ודאות שישאר האדם נאמן למצוה כל ימי חייו, ואמרו חז"ל "אל תאמין בעצמך עד יום מותך". יכול יהודי להיות שומר תורה ומצוות שנים רבות, ובבת אחת בא ופורק את עולו. מצוה אחת בלבד אין לחשוש לגביה, ואף יהודי לא יבטלנה לעולם, והיא מצות המילה. בין שרוצה בכך ובין שאינו רוצה בכך אין הוא יכול להפרד ממנה ולנטשה. ולכן אנו מברכים בברית "כשם שנכנס לברית" כשם שברור הוא שתהא מצוה זו עמו כל ימי חייו, "כן יכנס לתורה ולחופה ולמעשים טובים" ויהא דבק לעולם אף בשאר המצוות שהוא מצווה לקיימן.

אמרי בנימין

וְקָרְאתָ שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל.... וְקָרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק (טז, יא, יז. יט)

פרקי דרבי אליעזר (פרק לב): יצחק מנין, שנאמר (בראשית טז, יט): "וְקָרְאתָ אֶת שְׁמוֹ יִצְחָק", ולמה נקרא שמו יצחק, "עשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו, צ' תשעים שנה שהיתה שרה אמנו בת תשעים, ח' לשמונה ימים שנמול, ק' מאה שנה שהיו לאברהם אבינו שנאמר (שם כא, ח): "ואברהם בן מאת שנה". ישמעאל מנין, שנאמר: (שם טז, יא): "וְקָרְאתָ שְׁמוֹ יִשְׁמָעֵאל", שעתיד הקדוש ברוך הוא לשמוע בקול נאקת העם ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, לפיכך נקרא שמן ישמעאל, שנאמר: (תהלים נה, ה) "ישמע א-ל ויענם" ספר "אמרי קדושים"

הלכה: מטריה התקועה בעגלת הילדים מערב שבת

שאלה: כידוע אסור לצאת בשבת (אפילו במקום שיש ערוב) עם מטריה או שמשיה כמחסה מפני הגשם או השמש אע"פ שהיא פתוחה כבר מערב שבת, האם מותר לצאת בשבת עם עגלה ילדים שתקועה בה מטריה או שמשיה שפרסוה מערב שבת?

תשובה: הטעם שאסור לצאת בשבת במטריה או שמשיה הפתוחה כבר מערב שבת הוא בגלל מראית עין, מאחר ודרכם של בני אדם לפתוח את המטריה ביציאתם לרחוב, לכן יתעורר חשש שחילל שבת (משום אוהל) בפתיחת המטריה, אבל מטריה התקועה בעגלה אין בזה משום מראית עין, כי אפשר להניח שהשאיירה פתוחה מעל גבי העגלה מערב שבת. לכן אם פתחו את המטריה מערב שבת מותר לצאת עם העגלה בשבת.

רב זילברשטיין שליט"א "עלינו לשבח" שמות, תשובה ע"

פתגם: מי יתן והייתי יכול לאהוב את הצדיק הגדול בישראל, כמו שה' יתברך אוהב את הרשע הגדול שבישראל. הכעל שם טוב הקדוש

חקירה: חורש בשבת

שלושה צדדים: המלאכה היא ריפוי וריכוך הקרקע, או הכנתה לזריעה, או ייפוי הקרקע (מי טל חורש א: ריפוי או הכנה לזריעה. פרי משה שבת יא-א: ריפוי לזריעה) (שני הצדדים יחד, או ייפוי)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שמחת אב ותוגת אם

רב בישראל הסביר את הפסוק במשלי: "בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו". לכאורה נשאלת השאלה, מה ראה שלמה המלך לייחס את הבן החכם לאביו ואת הבן הכסיל לאמו, ולא להיפך? ברם, חכמינו אמרו: "ברא כרעא דאבוה", הבן דומה בתכונות אופיו לאביו, ולכן בן חכם הוא שמחת אביו, כי הוא מעיד עליו שגם הוא חכם, אבל בן כסיל מעיד על אביו שגם הוא כסיל, וזוהי, איפוא תוגה גדולה לאם, שיש לה שני כסילים בביתה....!

ספר "חד וחלק"

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קאריץ מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ייס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אביטל אורה בת אנאל אידה, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליה, נסים בן אסתר, מרים בת עוזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמנונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן גייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, גייזט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מול פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צרלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

